

Наступність дошкільної та початкової освіти в організації інклюзивного навчання для дітей з особливими освітніми потребами

Перехід дитини-дошкільника до школи є важливим етапом її життя, який пов'язаний не лише зі зміною середовища її розвитку, а й із відповідними процесами самоусвідомлення. **Забезпечення наступності і перспективності між дошкільною і шкільною ланками освіти в умовах сучасних реалій є дуже важливим.** Варто комплексно здійснювати заходи, спрямовані на організацію спільних дій педагогів ДНЗ та вчителів та узгодження педагогічних зусиль щодо дитини з особливими потребами. Забезпечення наступності і перспективності, подолання недорозвитку, корекція порушень – це процес, у якому задіяні і ДНЗ, і школа. Наступність між дошкільними і шкільними ланками освіти не повинна розумітися тільки як підготовка дітей до навчання. У дошкільному віці закладаються найважливіші риси майбутньої особистості. Необхідно прагнути до організації єдиного розвиваючого світу – дошкільної та початкової освіти.

Дошкільна освіта повинна зберегти самоцінність дошкільного дитинства і формувати особистісні якості дошкільника, які є основою для навчання у школі. Проте, дошкільний вік не є підготовчим етапом до навчання у школі, це є період пізнання світу маленькою дитиною, неважливо, здорова вона чи має проблеми розвитку. Школа ж, як наступник дошкільної освіти, повинна враховувати та розвивати потенціал дитини, розкритий ще у дошкільному віці. Такий комплексний підхід дає можливість визначити освіту як єдину систему на всіх етапах навчання та має на меті забезпечити психологічні умови, які б максимально сприяли всебічному розвитку дитини, збереженню її індивідуальності та реалізації корекційно-розвиткового навчання. Важливу роль у забезпеченні наступності дошкільної і шкільної освіти відіграє детальне вивчення уявлень батьків і педагогів один про одного, що приведе їх до взаємодії та розробці спільних рекомендацій. При визначенні провідних ідей в ході реалізації наступності необхідно виділити пріоритети в змісті освіти на кожному етапі вікового розвитку дитини із особливими потребами з урахуванням сучасної соціальної ситуації, відійти від штучної акселерації в розвитку, не допускати поспіху і дублювання змісту подальшого ланки освіти.

Діяльність дошкільного закладу і школи для забезпечення наступності з корекційної роботи **передбачає такі напрямки:**

1. **Науково - теоретичний** – наукове обґрунтування, розроблення та реалізація концепції інклюзивної освіти, спрямованої на розвиток дитини.
2. **Освітній** – здійснення ступеневої освіти, забезпечення наступності програм і навчальних планів ДНЗ і школи, узгодження їх та оптимізація.
3. **Дослідницько-практичний** - апробація авторських розробок, нових форм і методів роботи з дітьми з особливими потребами в ДНЗ та школі.
4. **Організаційно-управлінський** – організація і планування навчально-корекційної роботи ДНЗ і школи, координація діяльності всіх корекційних служб.

У Базовому компоненті дошкільної освіти та Державному стандарті початкової загальної освіти визнається пріоритетність компетентнісного підходу до розв'язання основних завдань дошкільної та початкової ланок освіти.

Головна мета інклюзивного навчального закладу – дати всім дітям можливість повноцінного соціального життя, активної участі в діяльності колективу ровесників. Завдання інклюзивної освіти в Україні у 2014-2015рр. полягає в організації навчально-виховного процесу, який би задовольняв освітні потреби всіх дітей, розробці системи надання спеціальних і фахових послуг для дітей з особливими освітніми потребами, створенні позитивного клімату в колективі. Для дітей, які з якихось причин не можуть відвідувати дошкільну групу в режимі повного дня, існує система структурних підрозділів – Центр ігрової підтримки розвитку, Консалтинговий центр **(1-7р)**, Лекотека **(1,5-7р.)**, Служба ранньої допомоги **(2міс-4років)**, групи розвитку «Особлива дитина», інклюзивні групи. Ці підрозділи надають варіативні освітні послуги сім'ям дітей від 0 до 7 років. Дошкільний заклад обирає ті структури, які найбільше відповідають наявним у ньому умовам.

Доцільним у плануванні роботи ДНЗ та ЗНЗ у 2014-2015 н.р. є дотримання вимог організації інклюзії:

1. Нормативно-правової бази.

Верховна Рада внесла зміни до деяких законів України про освіту, що стосуються організації інклюзивного навчання з метою забезпечення конституційних прав і державних гарантій дітям з особливими потребами, у тому числі дітям-інвалідам, на здобуття якісної освіти та їх інтеграцію в суспільство. Відповідні зміни набудуть чинності **1 січня 2015 року**.

Законом передбачено, що для задоволення освітніх, соціальних потреб, організації корекційно-розвиткової роботи у складі дошкільних навчальних закладах можуть створюватися спеціальні та інклюзивні групи для виховання і навчання дітей **з о/п**.

Відповідно до закону, у всіх типах дошкільних навчальних закладів при реалізації права дітей на дошкільну освіту враховуються особливі освітні потреби у навчанні і вихованні кожної дитини, у тому числі дітей з особливими освітніми потребами відповідно до принципів інклюзивної освіти.

Так, Закон України “Про дошкільну освіту” доповняють положенням про те, що для задоволення освітніх, соціальних потреб, організації корекційно-розвиткової роботи у складі дошкільних навчальних закладів можуть створюватися спеціальні та інклюзивні групи для виховання і навчання дітей з особливими освітніми потребами. Всі типи дошкільних навчальних закладів при реалізації права дітей на дошкільну освіту повинні будуть враховувати особливі освітні потреби у навчанні і вихованні кожної дитини, у тому числі й дітей з особливими освітніми потребами відповідно до принципів інклюзивної освіти.

Також вносяться зміни до Закону “Про загальну середню освіту”, відповідно до яких діти з особливими освітніми потребами, які навчаються у спеціальних та інклюзивних класах загальноосвітніх навчальних закладів, забезпечуються безоплатним гарячим харчуванням впродовж усього періоду навчання у загальноосвітньому навчальному закладі.

Право на доступне і безоплатне здобуття повної загальної середньої освіти у державних і комунальних навчальних закладах матимуть громадяни України, в тому числі і незалежно від особливостей інтелектуального, соціального і фізичного розвитку особистості.

Варто зазначити, що інклюзивне навчання – це комплексний процес забезпечення рівного доступу до якісної освіти дітям **з о/п** шляхом організації їх навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на основі застосування особистісно-орієнтованих

методів навчання та з урахуванням наступності у роботі всіх ланок освіти відповідно до індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності таких дітей.

2. Тракткування понять. Чітка диференціація понять **інклюзія** (в класі (групі ДНЗ), **інтеграція** (дитина у спецкласі (спецгрупі)).

3. Особистісно орієнтована модель навчання.

Педагоги визнають, що кожна дитина з **о/п** розвивається у власному темпі. Коли хтось йде не в ногу, не поспішай засуджувати його: можливо, він чує звук іншого маршу. Для навчання дитини з особливими потребами за інклюзивною формою обов'язковим є складання індивідуальної програми розвитку та індивідуального навчального плану, у яких чітко фіксується корекційно-розвитковий блок навчання, необхідний для усунення недорозвитку кожної окремої дитини.

Завдання дошкільної освіти:

➤ Розвиток компетентності у сфері відносин до світу, людей і до себе, включення дітей в різні форми співпраці (з дорослими й однолітками),

➤ Формування знань про навколишній світ, стимулювання комунікативної, пізнавальної, ігрової активності дітей в різних видах діяльності.

Завдання початкової освіти:

➤ Формування усвідомленого прийняття дітьми з **о/п** цінностей здорового способу життя та регуляція своєї поведінки відповідно до них.

➤ Розвиток готовності дитини з **о/п** до активної взаємодії з навколишнім світом (емоційної, інтелектуальної, комунікативної).

➤ **Формування бажання і вміння вчитися, готовності до навчання в школі і самоосвіти.**

➤ Розвиток ініціативності, самостійності, навичок співпраці в різних видах діяльності.

➤ Удосконалення досягнень дошкільного розвитку; спеціальна допомога з розвитку несформованих в дошкільному дитинстві якостей, індивідуалізація процесу навчання.

Таким чином організацію роботи з наступності між дошкільною та початковою освітою слід вбачати у:

➤ Створенні системи безперервного навчання, що забезпечує ефективне поступальний розвиток дитини з **особливими потребами**, її успішне навчання і виховання на основі зв'язку та узгодженості компонентів освіти (цілей, завдань, змісту, методів, засобів і форм корекційної освіти);

➤ Створенні умов, сприятливих для адаптації до шкільного навчання, емоційного благополуччя, розвитку індивідуальності кожної дитини з **о/п**;

➤ Розробці **навчальних корекційних** програм для дошкільного віку;

➤ Створенні комплексу навчально-методичної документації;

➤ Створенні нових проектів з реалізації наступності ДНЗ і школи з питань корекційної освіти.